

SLUTTRAPPORT TIL ARKIVVERKET 2025

Prosjekttittel:

Forprosjekt: «Digital arkivhub for folkemusikk og folkedans»

Tilskuddsmottaker:

Norsk senter for folkemusikk og folkedans (Sff)

Startdato: 01.11.2024

Opprinnelig forventet sluttdato: 31.09.2025

Ny sluttdato: 15.12.25

Bakgrunn og beskrivelse av forprosjektet

Norsk senter for folkemusikk og folkedans forvalter omfattende og unikt arkivmateriale knyttet til norsk folkemusikk og folkedans, bestående av blant annet lyd- og videoopptak, intervjuer, noter og tilhørende dokumentasjon. Dagens arkiv- og systemløsninger er i stor grad teknologisk utdaterte, fragmenterte og lite egnet til å møte krav til effektiv drift, standardisert katalogisering, langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring. På denne bakgrunn ble det igangsatt et forprosjekt med mål om å legge grunnlaget for en nødvendig fremtidig modernisering av arkivdriften.

Forprosjektets overordnede formål har vært å fremskaffe et solid beslutningsgrunnlag for et eventuelt hovedprosjekt, gjennom en helhetlig utredning av teknologiske, faglige, organisatoriske og økonomiske problemstillinger knyttet til arkivforvaltningen ved Sff. Arbeidet skulle gjennomføres i tråd med gjeldende arkivfaglige prinsipper, relevante standarder og nasjonale føringer for digital langtidsbevaring.

Status og fremdrift

Prosjektet hadde oppstart rundt årsskiftet 2024/2025 og fulgte nærmest planlagt løp frem til senhøsten – 25. Som følge av funn underveis, og ulike kartlegginger ble det nødvendig å utvide prosjektperioden frem til 15.12.25. Til noen av arbeidsoppgavene hadde vi behov for en annen kompetanse enn det vi hadde tilgjengelig internt ved senteret og vi var blant annet nødt til å leie inn utvidet og ekstern teknologikompetanse.

Q1:

I første kvartal gjennomførte vi en designfase med fokus på brukerbehov, tekniske muligheter og grunnstruktur for en ny digital arkivløsning. Våren 2025 ble det gjennomført en designsprint med utvikling av en funksjonell prototype for et nytt administrasjonssystem i arkivet, med fokus på arkivarens arbeidsprosedyrer. Dette inkluderte blant annet modul for registrering, forespørsler, metadatahåndtering og tilgangsstyring. Prototypen ble testet på faktiske brukere, og responsen var svært positiv.

Parallelt arbeid og segmenteringspilot

Parallelt med sprintarbeidet har vi også arbeidet systematisk med digitaliseringsprosessen knyttet til senterets samlede arkivmateriale. Alt arkivmateriale har blitt pakket, registrert og sendt til Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana for digitalisering, gjennom Kulturarvdigitaliseringsprosjektet som Nasjonalbiblioteket har fått ansvar for. Dette arbeidet har en lang horisont som skal på sikt skal resultere i framtidig tilgjengeliggjøring og gjenbruk.

Q2:

Inn mot sommeren gjennomførte vi en pilot der en mindre samling i arkivet ble segmentert for testing av digital tjenestearkitektur videre. Formålet har vært å prøve ut hvordan metadata, tilgangsnivåer og innholdsstruktur kan kobles sammen i praksis. Resultatene fra segmenteringspiloten har vært verdifulle og vil bli benyttet til å justere og videreutvikle systemet i enkel funksjonell testform høsten 2025.

Q3 + deler av Q4

I løpet av tidlighøsten ble det klart at det etter hvert var helt nødvendig å forlenge endel av oppgavene

inn i høsten, og sette inn ekstra ressurser for å komme i mål.

Endel av arbeidet tok lengre tid enn planlagt, mye pga. at arbeidsoperasjonene involverte eksterne samarbeidspartnere, utvidet innleie av konsulentbistand knyttet til teknisk kompetanse, samt rekkefølgeavklaringer som trakk ut i tid. - Men også for at vi benyttet denne tiden til å legge grunnlaget for et lengre utviklingsløp knyttet til det videre arbeidet.

Analysearbeidet fortsatte inn i høsten 2025 i tett tilknytning til funn fra sprinten. Det gav bedre grunnlag for langsiktig systembygging og uttesting av mulig skalerbar arkitektur. Utvikling av en ny og interaktiv frontend/publisering-løsning med gode tilgjengelige løsninger for brukerne og arkivarene er uløselig knyttet til dette forarbeidet.

Endringer i innhold

Vi valgte å fokusere på to særlig viktige forhold, noe som har tatt tid og medført et begrunnet og positivt avvik fra den opprinnelige planen.

For det første prioriterte vi den første utviklingsfasen av administrasjonssystemet, som utgjør grunnstrukturen for helheten. Dette muliggjør mer presis utvikling av databasedesign og publisering-løsning i neste fase.

Resultatene fra arbeidet har synliggjort behovet for ytterligere flere utviklingsløp med tilhørende brukertesting fremover.

For det andre valgte vi å bygge en mer robust grunnstruktur for videreutvikling av forprosjektet med sikte på et større hovedprosjekt i perioden 2027 – 2028.

Oppsummering av opprinnelig forprosjekt (2024–2025)

Det opprinnelige forprosjektet har hatt en helt sentral og avgjørende funksjon på veien mot en endelig modernisering av arkivdriften ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans. Arbeidet har avdekket at utfordringene knyttet til dagens arkiv- og systemløsninger er mer komplekse og dyptgripende enn først antatt, og at en vellykket videreutvikling forutsetter et solid, gjennomarbeidet fundament.

Den første fasen – et kritisk og nødvendig grunnarbeid

Den innledende delen av forprosjektet har vært helt avgjørende for å etablere dette fundamentet. Gjennom designfase, sprintarbeid og utvikling av en funksjonell prototype for et nytt administrasjonssystem, har prosjektet flyttet fokus fra overordnede ambisjoner til konkret forståelse av arkivarens faktiske arbeidsprosesser, behov og utfordringer.

Denne fasen har:

- Avdekket strukturelle svakheter i eksisterende systemer og praksiser
- Klargjort hvilke funksjoner og arbeidsflyter som er kritiske i et fremtidig arkivsystem
- Synliggjort sammenhengen mellom metadata, tilgangsstyring, rettigheter og publisering
- Skapt et felles faglig og teknologisk språk mellom arkivfag, teknologi og organisasjon

Den positive brukertesting av prototypen dokumenterer at prosjektet har truffet reelle behov, og bekrefter verdien av å starte moderniseringen «innenfra» – med administrasjonssystemet som bærebjelke.

Hvorfor denne fasen var avgjørende

Forprosjektet har tydelig vist at uten dette innledende arbeidet ville videre systemutvikling, digital publisering og tilgjengeliggjøring stått på et svakt og risikofyllt grunnlag. Valget om å prioritere administrasjonssystemet i første fase har gjort det mulig å:

- Utforme mer presist databasedesign og arkitektur
- Legge til rette for skalerbare og standardbaserte løsninger
- Redusere risiko i et senere hovedprosjekt
- Sikre at teknologiske valg forankres i arkivfaglige prinsipper og faktisk bruk

Denne første delen av forprosjektet har derfor ikke bare vært en forberedelse, men et nødvendig veivalg som har gitt prosjektet retning, realisme og kvalitet.

Resultat og betydning

Forprosjektet har levert det som var dets kjerneoppgave: et langt mer presist og kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag for videre utvikling. Samtidig har det blitt tydelig at ambisjonen om en digital arkivhub for folkemusikk og folkedans krever flere utviklingsløp enn opprinnelig antatt.

Den innsikten som er opparbeidet i første fase, utgjør nå selve grunnmuren for:

- videre forprosjekt våren 2026
- et eventuelt hovedprosjekt i perioden 2027–2028
- økt dialog og samordning med Nasjonalbiblioteket og andre folkemusikkarkiv

Avslutning

Oppsummert har det opprinnelige forprosjektet – og særlig den første utviklingsfasen – vært avgjørende for å sikre at moderniseringen av arkivdriften ved Sff skjer på et faglig, teknologisk og organisatorisk forsvarlig grunnlag. Arbeidet har flyttet prosjektet fra idé og behovsbeskrivelse til konkret innsikt, struktur og retning, og har dermed lagt et helt nødvendig fundament for bærekraftig arkivforvaltning og framtidig tilgjengeliggjøring av norsk folkemusikk- og folkedanstradisjon.

Veien videre med et utvidet forprosjekt våren 2026

I perioden 15.12.25 og 15.05.26 har vi meislet ut et videre utviklingsløp for forprosjektet, som en forlengelse av det opprinnelige forprosjektet, dette etter at vi fikk kartlagt det vi opprinnelig satte oss fore å gå inn og kartlegge.

Som beskrevet var forprosjektets overordnede formål å fremskaffe et solid beslutningsgrunnlag for et eventuelt hovedprosjekt, gjennom en helhetlig utredning av teknologiske, faglige, organisatoriske og økonomiske problemstillinger knyttet til arkivforvaltningen ved Sff.

Dette arbeidet viste seg å være mer krevende enn antatt, både pga. teknologifaglige utfordringer, men også pga. at vi stadig avdekket hindre for videre arbeid, hindre knyttet til ulike praksiser innenfor lagring, organisering og merking av data mm.

Vi viderefører nå dette arbeidet i tråd med gjeldende arkivfaglige prinsipper, relevante standarder og nasjonale føringer for digital langtidsbevaring. For å gjennomføre en ny etappe av prosjektet har vi engasjert eksternt prosjektleder med kompetanse innen feltet vi undersøker og forlenget forprosjektet nærmest ut vår – 26.

Forprosjektet videre skal særlig omfatte følgende hovedaktiviteter:

Kartlegging av arkivomfang og brukerbehov

Det skal gjennomføres en systematisk kartlegging av eksisterende arkivmateriale, inkludert typer materiale, volum, formater, kvalitet og bevaringsstatus. Parallelt skal det identifiseres brukerbehov hos interne og eksterne målgrupper, herunder arkivpersonell, forskere, utøvere, pedagoger og allmennheten. Kartleggingen skal danne grunnlag for krav til funksjonalitet, tilgjengelighet og arbeidsflyt i fremtidige løsninger.

Utredning av teknologiske alternativer

Forprosjektet skal videre utrede og sammenligne relevante teknologiske plattformer som kan erstatte dagens løsning (Fiol). Dette inkluderer vurdering av migreringsmuligheter for eksisterende data, grad av standardstøtte, integrasjonsmuligheter, leverandørens soliditet, lisens- og driftskostnader, samt behov for teknisk og arkivfaglig kompetanse i drift og videreutvikling. Det skal også vurderes i hvilken grad løsningene kan inngå i eller samordnes med et felles katalog- og systemlandskap for folkemusikkarkivene. I dialog med Kultur og likestillingsdepartementet har man pekt mot Nasjonalbiblioteket som mulig ansvarlig for et nytt samordnet fag – og katalogsystem for de norske folkemusikkarkivene, de står nå i innføring av sitt nye arkivsystem Axiell collections. Pr. i dag har man ikke evnet å bidra til at Nasjonalbiblioteket får mandat og ressurser til også å utvikle en modul for de norske folkemusikkarkivene samlet.

Katalog, struktur og felles systemperspektiv

I tråd med prosjektets føringer skal forprosjektet gjennomføres i tett dialog med Nasjonalbiblioteket og øvrige folkemusikkarkiv, med særlig vekt på muligheten for et felles katalogsystem der Nasjonalbiblioteket er systemeier. Forprosjektet skal avklare krav til metadata, struktur og standarder, samt vurdere organisatoriske og juridiske konsekvenser av en slik samordning.

Lagring og langtidsbevaring

Forprosjektet skal videre definere behov for digital lagring, herunder skille mellom tilgjengelig («varm») lagring og langtidsbevarende («kald») lagring. Det skal utvikles en økonomisk modell som viser sammenhengen mellom kvalitet, volum og kostnader, og som gir et frampek på fremtidige driftsutgifter. Løsningene skal vurderes opp mot krav til sikkerhet, redundans og bevaring i et langsiktig perspektiv.

Økonomi, organisering og framdrift

Det skal utarbeides et samlet kostnadsbilde for et mulig hovedprosjekt, inkludert investeringer, driftskostnader og ressursbehov. Forprosjektet skal også belyse organisatoriske konsekvenser, herunder behov for kompetanseutvikling, nye arbeidsprosesser og eventuelle endringer i ansvarsfordeling. Videre skal det utarbeides forslag til prosjektplan med milepæler, samt en plan for migrering fra dagens løsning til ny plattform.

Anbefalinger og beslutningsgrunnlag

Forprosjektet skal munne ut i konkrete anbefalinger knyttet til valg av teknologisk løsning, organisering, kostnadsnivå og videre fremdrift. Dette beslutningsgrunnlaget skal legges frem for styret i Norsk senter for folkemusikk og folkedans våren 2026, som grunnlag for eventuell beslutning om oppstart av hovedprosjekt.

Modernisering av arkivdriften vurderes som avgjørende for å sikre kvalitet, effektivitet og bærekraftig forvaltning av arkivmaterialet, samt for å styrke tilgjengeliggjøringen av norsk folkemusikk- og folkedanstradisjon for nåværende og fremtidige generasjoner

Prosjektregnskap – tilskudd fra Arkivverket

Prosjektittel: Forprosjekt: «Digital arkivhub for folkemusikk og folkedans»

Tilskuddsgiver: Arkivverket

Tilskuddsmottaker: Norsk senter for folkemusikk og folkedans (Sff)

Rapporteringsperiode: Søknadsåret 2025

Utgifter

Budsjettpost	Godkjent budsjett (kr)	Faktiske kostnader (kr)	Avvik	Kommentar
Designsprint backoffice-system	200 000	200 000	0	Gjennomført som planlagt
Designsprint frontend	200 000	200 000	0	Gjennomført som planlagt
Konsulent datalagring	50 000	50 000	0	Faglig bistand
Sum utgifter	450 000	450 000	0	

Inntekter / finansiering

Finansieringskilde	Budsjett (kr)	Faktisk (kr)
Tilskudd fra Arkivverket	250 000	250 000
Egenfinansiering (lønn/egeninnsats)	200 000	200 000
Sum inntekter	450 000	450 000

Kommentar

Prosjektet er gjennomført i tråd med godkjent søknad og budsjett. Tilskuddet fra Arkivverket er brukt i samsvar med forutsetningene i søknaden. Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom budsjett og regnskap.